

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

The Instructional leadership of Administrators for 4.0 Era Affecting the Effectiveness of Academic
Affairs Administration in School Under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom

อัญสิชา แสนภูมิ¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินดา ลาโพธิ์² รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร³

Ansicha Sanpoomee¹ Asst. Prof. Dr. Jinda Lapho² Assoc. Prof. Dr. Chaiya Pawabutra³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ ศึกษาความสัมพันธ์ ศึกษาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางการยกระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 329 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 67 คน และครูผู้สอน จำนวน 262 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9818 และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9841 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t - test) ชนิด Independent Samples การทดสอบเอฟ (F - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{2,3}Course teacher in Master of Education Program and Doctor of Philosophy Program in Educational Program Sakon Nakhon Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมลล์: อัญสิชา แสนภูมิ, ansicha.14s@gmail.com

รับเมื่อ 30 เมษายน 2565 แก้ไข 23 พฤษภาคม 2565 ตอปรับ 25 พฤษภาคม 2565

3. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 และประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนางานด้านวิชาการสอดคล้องกับยุค 4.0 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และด้านการติดต่อสื่อสารและใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการจัดการศึกษา

6. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครพนม ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ด้านวิชาการ 2) ด้านการพัฒนางานด้านวิชาการสอดคล้องกับยุค 4.0 3) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและ 4) ด้านการติดต่อสื่อสารและใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการจัดการศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to: examine, compare, identify the predictive power, and establish the guidelines for developing the instructional leadership of Administrators for 4.0 era affecting the effectiveness of academic affairs administration in School under the secondary educational service area office Nakhon Phanom. The samples, obtained through Stratified Random Sampling, consisted of a total of 329 participants including 67 school administrators and 262 teachers working in schools under the secondary educational service area office Nakhon Phanom in the 2020 academic year. The research instrument included a five point – rating scale questionnaire concerning the instructional leadership of administrators for 4.0 era with the reliability of 0.9818 and the effectiveness of academic affairs administration in school with the reliability of 0.9841. The statistics for data analysis were mean, standard deviation, t – test (Independent Samples), One-way ANOVA, and Pearson’s product-moment correlation coefficient. and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The findings were as follows:

1. The instructional leadership of administrators for 4.0 era and the effectiveness of academic affairs administration in school by the school administrators and teachers, as whole was at a high level.
2. The instructional leadership of administrators for 4.0 era by the school administrators and teachers, classified by status, school sizes and work experience as a whole were not different.
3. The effectiveness of academic affairs Administration in school-by-school administrators and teachers, classified by status, school sizes and work experience as a whole were not different.
4. The instructional leadership of Administrators for 4.0 era and the Effectiveness of academic affairs Administration in School by the school administrators and teachers, had a positive relationship at a statistical significance level of .01

5. The instructional leadership of administrators for 4.0 era had the predictive power toward the effectiveness of academic affairs administration, at a statistical significance level of .01, as academic vision and ideology, curriculum management to keep pace with changes, the development of academic work in line with the 4.0 era, and in communication and use of technology to promote education management

6. The researcher proposed the guidelines for improving the instructional the instructional leadership of administrators for 4.0 era under the secondary educational service area office Nakhon Phanom. It consists of 4 aspects as follows: 1) academic vision and ideology, 2) the development of academic work in line with the 4.0 era, 3) curriculum management to keep pace with changes, and 4) in communication and use of technology to promote education management

Keywords: Instructional Leadership For 4.0 Era, Effectiveness Academic Administration

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 1) อันเป็นที่มาของแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) คือ การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (ไพฑูริย์ พิมพ์ดี และคณะ, 2560, หน้า 200) การเตรียมการศึกษาเพื่อก้าวเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 สิ่งที่จะต้องดำเนินการคือการปรับปรุงตำราเรียนและเปลี่ยนระบบการประเมินให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามทักษะในศตวรรษที่ 21 (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2559, หน้า 1)

การที่จะทำให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญคือการบริหารงานวิชาการ การวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ (วรรณวิชา จีนไฟ และสายสุตา เตียเจริญ, 2561, หน้า 6) การบริหารการศึกษาตามแนวทางนโยบายไทยแลนด์ 4.0 นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา (สุกัญญา รอดระกำ, 2561, บทคัดย่อ) ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ภายใต้ข้อจำกัดของการบริหารโรงเรียน (ยุกตน์นัท หวานฉ่ำ, 2555, หน้า 4)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการในยุค 4.0 ให้สามารถพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาที่ส่งผลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำถามของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน ประสพการณ์ในตำแหน่งต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน ประสพการณ์ในตำแหน่งต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กัน อย่างไร

6. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ด้านใดบ้าง ที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

7. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสพการณ์ในตำแหน่ง

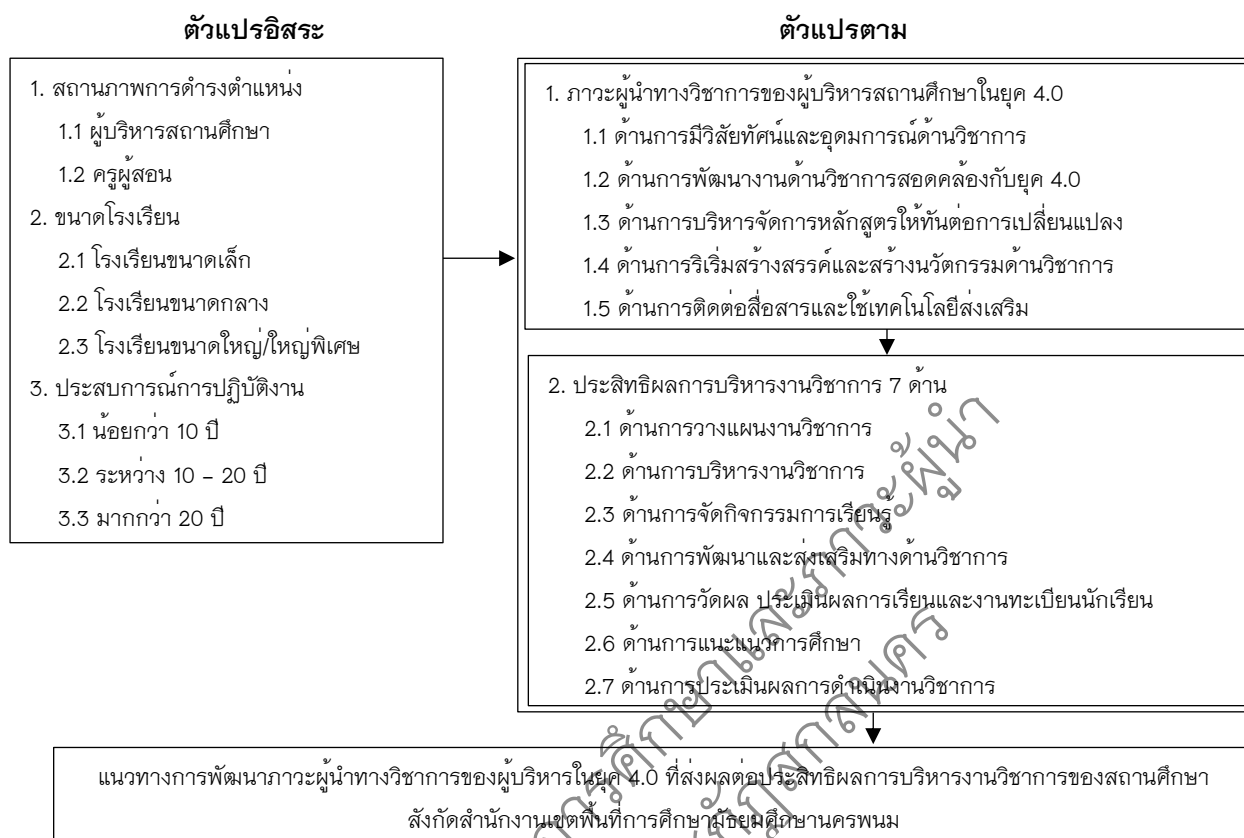
4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสพการณ์ในตำแหน่ง

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

6. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอน

7. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 2,114 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 67 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,047 คน จากทั้งหมด 51 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 329 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 67 คน และครูผู้สอน จำนวน 262 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำนวน 5 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำนวน 7 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ Google Form โดยเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t - test) ชนิด Independent Samples การทดสอบเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนางานด้านวิชาการสอดคล้องกับยุค 4.0 และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
4. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการพัฒนา งานด้านวิชาการสอดคล้องกับยุค 4.0 และด้านการติดต่อสื่อสารและใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการจัดการศึกษา

7. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

7.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ด้านวิชาการ ได้แก่

7.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาการเปลี่ยนแปลงในยุคของเทคโนโลยีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจด้านวิชาการ และควรสื่อสารให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์

7.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการด้านวิชาการ

7.2 ด้านการพัฒนางานด้านวิชาการสอดคล้องกับยุค 4.0 ได้แก่

7.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อกำหนดแนวทาง นโยบายด้านการ พัฒนางานด้านวิชาการที่ชัดเจน เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน รวมถึงมีครูผู้สอนเพื่อกำหนด แผนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อกำหนดแนวทางการติดตามประเมินผลการพัฒนางานด้านวิชาการ และพัฒนา ในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

7.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูทำวิจัยอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหา และนำเทคนิคหรือวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนและเกิดประโยชน์แก่นักเรียนอย่างแท้จริง

7.3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

7.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา ทางสังคม การเมืองและการปกครอง ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ และนำข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน มากำหนด วัตถุประสงค์ และขอบเขตของหลักสูตร รวมทั้งสิ่งที่คาดหวังให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ ให้ทันต่อสภาพการ เปลี่ยนแปลงปัจจุบัน

7.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในชุมชนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน ร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรเดิม เพื่อพิจารณาข้อที่ควรปรับปรุงแก้ไข ควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย จัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อเสริมหลักสูตรติดตามผลการใช้หลักสูตร และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพ หลักสูตรให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ให้เหมาะสม

7.4 ด้านการติดต่อสื่อสารและใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการจัดการศึกษา ได้แก่

7.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ด้านการ ติดต่อสื่อสารและใช้เทคโนโลยี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพต่อสถานศึกษา ให้มากที่สุด

7.4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีทางการ ศึกษาในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและการติดต่อสื่อสาร ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เศรษฐพงษ์ นันทิวังค์ (2563, หน้า 76 – 81) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการ บริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา รวมเฉลี่ยและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอนนารินทร์ ปัทม (2559, บทความย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ปัจจัยการบริหารงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร วิทยาลัย หัวหน้างานวิชาการ ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิกานต์ บริโภค (2564, หน้า 259) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวม และด้านภาวะ ผู้นำทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

3.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร แสนภูวา (2559, หน้า 143 – 155) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่าง

3.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา บุทธิจักร์ (2564, หน้า 228 – 223) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ดังนี้

4.1 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาคภูมิ ทองลาด (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน จำแนกตามการดำรงตำแหน่ง ไม่มีความแตกต่างกัน

4.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทพร เกิดแสง (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครูผู้สอนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

4.3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา บุทธิจักร (2564, หน้า 228 – 223) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิพร กัณฑ์ศรี (2562, หน้า 74 – 77) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครพนม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการพัฒนา งานด้านวิชาการสอดคล้องกับยุค 4.0 และด้านการติดต่อสื่อสารและใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา บุทธิจักร (2564, หน้า 228 – 223) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการเรียน การสอน ด้านการพัฒนานักเรียน และด้านการ พัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการ ร้อยละ 64.40 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ ± 23.458

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจให้เข้าใจตรงกัน เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
- 1.2 สถานศึกษาควรมีการประเมินผลการดำเนินงานวิชาการจากหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียน มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติ และมีการชี้แจงสร้างความเข้าใจการประเมินผลในด้านคุณภาพนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ในกรอบแนวคิดการวิจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ดวงพร แสนภูวา. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559 เรื่อง การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. 28 สิงหาคม 2559. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไพฑูรย์ พิมพ์ดี และคณะ. (2560). การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 16(2), 199 – 206.
- ภัทรสุดา เกิดแสง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของครูผู้สอนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภาคภูมิ ทองลาด. (2561). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรรณวิษา จีนไฟ และสายสุดา เตียเจริญ. (2561). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม. เข้าถึงได้จาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/2195>. 19 กันยายน 2563.

- วุฒิพร กัณท์ศรี. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. งานนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เศรษฐพงศ์ นันท์วิวงศ์. (2563). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. เพาะ: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สอนนารินทร์ ปัทม. (2559). ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2569). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุกัญญา รอดระกำ. (2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018” ครั้งที่ 2 (หน้า 575 – 579). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุธิกานต์ บริเอก. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.